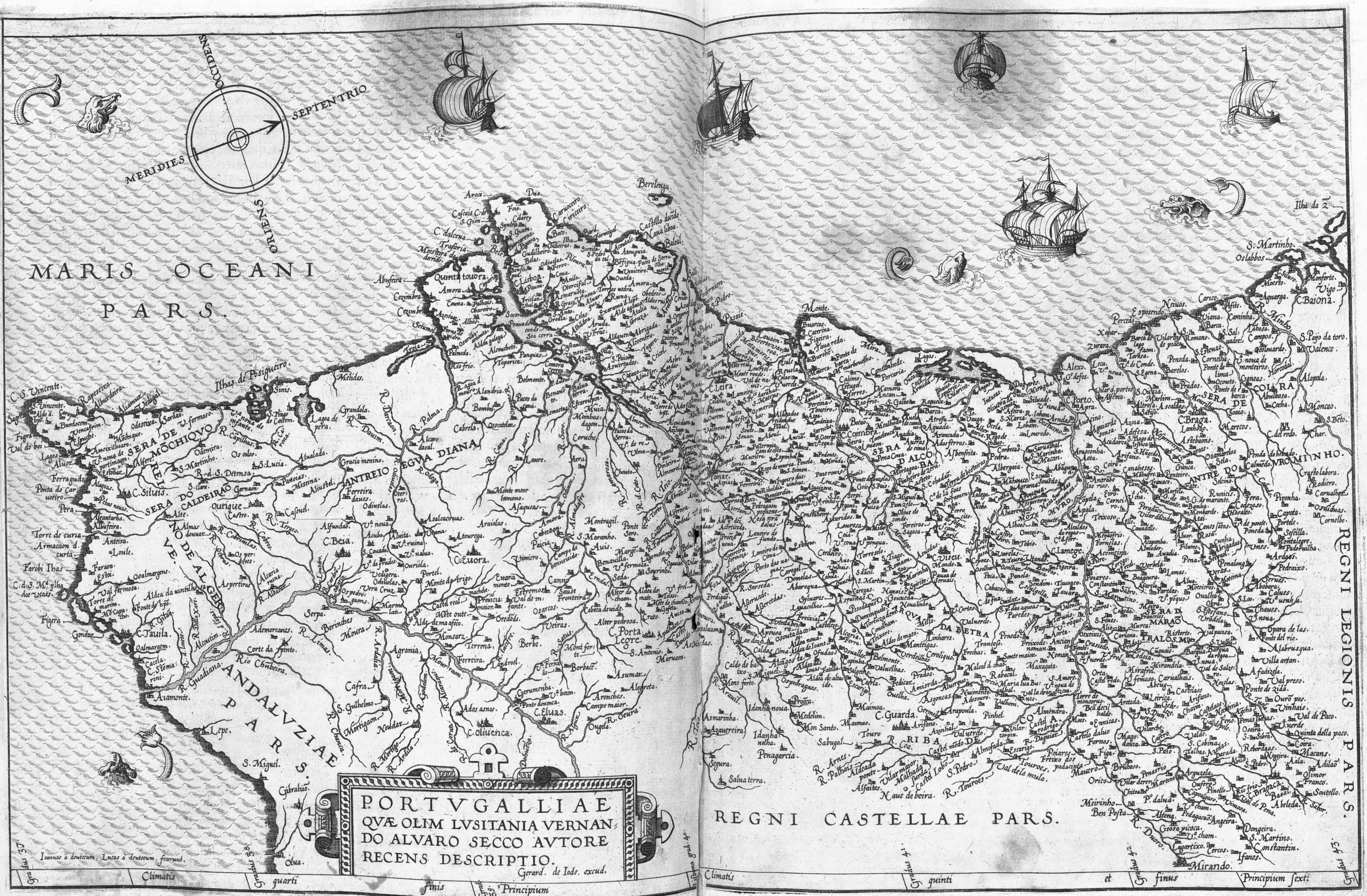

MARIS OCEANI
P A R S

PORTUGALLIAE
QVAE OLIM LVSTITANIA VERNAN-
DO ALVARO SECCO AVTORE
RECENS DESCRIPTIO.
Gerard. de Iode, excud.

REGNI CASTELLAE PARS.

Climatis
quarti
finis
Principium
Climatis
quinti
et
finis
Principium sexti

longè iaciunt, & summa arte, in acie diutius perseuerant, mobili corpore leuique, vt faciliè & fugiât hostem & insequantur. Omnes montium habitatores victu simplici vtuntur, aquarû potores, humi cubitores. môtani homines duabus anni partibus querna vescuntur glande, quâ cum siccauerint, frangunt, molût, panes conficiunt, & ad tempus reponût. Hordeaceo vtuntur vino, nam vitis inopia laborât. Omnes ferè pullis amicti vestibus & sagis, in quibus inuoluti, per stramenta cubant. Nummorum loco graui admodû sarcinarum permutatione vtuntur, vel extensi argenti lamine frustum abscissum exhibent. Destinatos neci lapidibus obruunt, parricidas extra montium confinia vel vltra flumina reiectos, saxis opprimût. Agrotos vetusto ritu Ægyptiorû in plateis deponunt, vt qui eo morbi genere tentati sunt, commonefacere eos valeant. Reliquos huius populi mores ceremoniasque qui volet, ex Strabonis libro 3. petet, vnde hæc nos obiter excerptimus: vt ex his queant colligere quibus eorû huius seculi condiciones, viuendi que ritus perspecti sunt, quantum à priscis colonis recentes modò differant. Regio itaque de qua sermo est, felicitate præstat, amnibus paruis & magnis irrigua, qui omnes Tago ab ortu pariter disiuncti sunt, & maiori ex parte nauigabiles, atque auri grumulis abundantes. Vicina verò Tago caterorum opulentissima sunt oppida. Ager verò plerisque in locis argillosus, ac ob id minus fructibus sæcûdus. Coimbræ autem territorium totius Portugallia censeatur optimum. Cùm autem vitium penuria id regnû laborare dicatur, commendatur tamen apud externos Algarbiorum vina. Fluuiorum qui hanc oram rigant nominatissimus nobilissimusque est Tagus, ad ostium latitudinem habens stadiorum 20. Strabone teste, altitudinem verò permagnam, adeo vt à nauigijs millia decem vectantibus nauigari faciliè possit. Agrum autem habet circumcirca bonitate conspicuum, aduersis etiam aquis nauigationes habens admodû faciles, etiam grandioribus magnû ad spacium nauibus: reliquum verò ad cursum fluuiaticis vtuntur lembis. Amnis piscium feracissimus est, ostreorumque redundans. Ex Celtiberis autem originè habes per Vetiones & Carpetanos (Castiliae nunc regno cõprehensos) & Lusitanos in æquinoctialem labitur Occasum, aliquantisper spacio pari ab Ana & Bati fluuijs distans, postea semouetur ab illis, ad littus australe declinantibus. Post Tagû nobilissima flumina sunt Mulias paruis nauigationibus, quem deinceps Mundam, ac hoc seculo Mondegam appellatû videmus. Deinceps Vacua vel Vagus, nunc Vogor. Post hos Durius, longo fluens cursu penes Numantiam (quam Sorio hac ætate nuncupari volunt) & alias complures Celtiberorum & Vacceorû habitatas terras: magnis hic nauigijs permeabilis ad stadia ferè octingenta. Alia porrò flumina sunt Cauado, hodie Morilhoque dictus, quem Nibin antiquiorum esse suspicari licet, & cui ab obliuione Lethes

nomen inditum est, ab alijs Limia, Belioro & Eneuuius nuncupatus, ex Celtiberis & Vacceis prope Galleciam labitur. Postremus Minius omnes Lusitaniae flu. magnitudine superans, & hic ipse ad stadia 800. nauigabilis, quæ Posidonius ex Cantabris fluere dicit, ante cuius eruptionem procumbit Insula, & instar vnguium scopuli duo, portus habentes fluuiorum. Montes Lusitania paucos habet, eosque haud magnos, promontorio sacro capiti, S. Vincentij dicto vicini, ac Palmæ fluuii obiecti sunt, quos *Sera de Monçiquo*, & *Sera de Cãrdãras* accolæ vocât. Tagi verò fluuii ostio imminet Luna mōs, nunc *de Sordãdas* dictus. Coimbræ territorio adiacet, quem *Sera de Alroba* Lusitani appellât. Montana præterea sunt ac collibus consita loca à Durio ad Cabadum vsque flu. ferè omnia. In Lamegitano agro conspicitur, qui Muro monte nominatur. Durio autem flu. ab Aquilone imminet *Sera de Marayon* & Tralos mons. Minio autem flu. subiectus mons *Sera de Coira* nuncupatur. Sunt & hi plerique lucubus nemoribusque consiti, circa Palmam etiam flu. loca syluosa sunt, & quæ Bertingæ insulæ Mondegoque flu. interiacet, terra firma, montosa admodum saltuosaque & solitaria existit. Mineræ in hoc regno ab authoribus nullæ traduntur. Salem tamen fossilem illis aut esse, aut extitisse olim argumento est, id quod Strabo li. 3. scribit: Salem Lusitanis esse colore prius purpureo, qui simul ac teritur, albescat, cumque fontium perennium in hoc regno numeretur vltra viginti quinque millia. Thermas tamen nullas ab vllis vsquã authoribus prædicatas reperi. Terminis autem limitatur hisce, vt ab Ortu Castellæ vtriusque, ac Extremaduræ regna, quaque magis in Austrum vergit Andaluziam prouinciam contiguam habeat. Australe latus Athlanticus, Occidentale occiduis alluit Oceanus, Septentrionale Ninius flu. à Gallecia dirimit. Cui verò plagæ cœlesti subiectum sit id regnum, vel ex ipsa pictura colliget lector, à medio nimirum quarti climatis, ad initiû vsque sexti, aut paulò vltra. Incipit ab Occidente à longit gradu 5. vbi Baiona, desinit vbi maximè in Orientè extenditur sub longitud. grad. 8. minut. 15. vbi Miranda. Versus Austrum initium sumit à latit. grad. 37½. vbi sacrum promontorium, vulgò S. Vincentij caput dictum. Finitur verò vbi maximè in Boream excurrit sub latitudine grad. 43. min. 16. vbi Baiona. vnde Austrinus eius parallellus colligitur, numero duodecimus. Heterosciorû autem sextus, vbi dies prolixior horarum 14½. Boreus verò ordine decimus quartus, at Heterosciorum octauus, dieque ibidem prolixior horarum 15½. longitudinem itaque latitudine minore habet milliarium Germanicorum 34. Italicorum autem 126. latitudinem Germanicorum 86½. Italicor. verò

DE ANGLIA, SCOTIA, ET HYBERNIA.

Anglia Insularum quæ in Europa sunt, omniū maxima, diuersis temporibus diuersa nomina sortita est. Anglia autē vox Cimbrica seu Saxonica est, & hamum significat, quo piscatores vtuntur, ait Becanus in Saxonice, libro sexto. Olim etiam Albion, ab albis rupibus, qui ad eam nauigantibus primū apparent, dicta est. Britannia etiam vocabatur, cuius nominis origo iam dubia. Sūt qui à Bruto Duce Troiano (quem ex Aquitania huc traiecisse ferunt) sic dictā velint: Beda verò natione Anglus, à Galliæ populis Britannos appellatos tradit. Angliam vocatam aiunt, ab Angela Saxonum populorum Regina, quæ expulsis gigantibus, qui tum eam incolebāt, inter suos Insulam partiens ac distribuens, vt victoriæ gentisque suæ memoria nunquam intercideret, Angliam à se denominari voluit. Paulò aliter refert Volaterranus, qui non à regina Saxonum, sed ab Angilis eiusdem Saxonie Illustri populo appellatam dicit: quos, cum à Pictis Scotisque molestantur Britāni, in auxilium vocarunt, atque hac tandem terræ bonitate simul & amœnitate inuitati, eos circumuenerunt, ac Insularum bona inter se partiti sunt. Hos tamē Angilos Sueuos non Saxones fuisse Ptolomæus author est, qui in media Westphalia ad Amasij fluuij fontes habitauerunt. Secus paulò Ioānes maior narrat, in Historia rerum Scotticarū, ait enim Britannorū regem Vortigerum, in subsidium cōtra Pictos aliosque hostes accersiuisse Eugistum quendam Saxonum Ducem, qui fuis pulsisque hostibus, ipse tandem in regni desiderium incidit, à seque occupatum & captum *Engist-landt* vocari voluerit, atque hinc vnus & alterius literæ Metamorphosi (vt sæpè fit) Engelland dici arbitratur. Nec desunt qui credant sic dictam Angliam, quasi anguli terram, vel nostri orbis angulum. Chalcedonia etiam quibusdam, ab ingenti in ea eiusdem nominis sylua vocatur. Tota itaque hæc Insula, natura triquetra, Siciliaque simillima, teste Cæsare, hodie in duo diuiditur regna, Angliæ & Scotiæ. Angliæ regnum vocatur pars Insulæ meridionalis, Galliæ proxima. Terra est eximiè fertilis, ac metallis diues: habet enim aurum & argentum, argentum viuum, cuprum, stannū, plumbum, ferri autem exiguam copiam, nec caret salis fodinis: quin & margaritas terra producit, & miræ naturæ Gagatem lapidem, in aqua ardentem oleo autē extinguibilem, lapis nigro gemmeus, nullius ferè ponderis, attritu calefactus applicata detinet vt succinum. Pecoribus alendis non alia aptior terra, lanarum ibi diues mercatura, regioq; nobili panno celeberrima: qui inde in longinquas exportatur regiones. Lupos non fert vlllo modo, nec vllum venenosum animal, aut rapax, præter vulpem gignit. Ibi nō modò arietes, sed & oues cornutæ sunt. Terræ motus in ea ferè nunquam, & fulmina admodum rara. Diuisum est autem Angliæ regnum, in triginta circiter Comitatus: villæ & vici in ea plurimi sunt, vrbes permultæ, Archiepiscopales duæ, Eboracum & Cantuaria. Scholæ seu Vniuersitates duæ, Oxonium & Cantabrigia. Londinum

Londres vulgò, Trinouantū olim, ad Tamesim fluuium magnis nauibus peruium, celeberrimum ditissimumque emporium, simul & sedes regia. Eiusdem regni fluuij nauigabiles, æstu maritimo affluentes & refluentes, sunt Seuerinus, qui per Valliā labēs, in Vergiuum Oceanum effunditur, & Humbria, qui Eboracum præterlapsus, Oceano Germanico excipitur. Parallellus Angliæ australissimus est decimus septimus, vtpote subiecta latitudinis gradui 52. vnde dies maxima colligitur horarum 17. Borealissimus autem est 18. sub gradu nimirū latitudinis 56. aut paulò amplius, vnde dies maxima ibi colligitur horarum 17½. Terminatur ad Orientem Oceano Germanico, ad austrum Britannico, ad Occidentem Vergiuo, ad Corum mari Hybernico, ad Trasciam montibus Cheuiet, ad Septentriones & Boreā Tueda fluuiio, à Scotia dirimitur.

S C O T I A.

Scotiæ autem regnū vocatur Albionis pars Septentrionalis: terra perpinguis & sulphurea, atque ob id combustilis, ac lignorum penuriam subleuans: vnde mos inoleuit, vt mendicantes circa ædes sacras, lapides accipiāt in eleemosynam, struendo foco aptos. Loca nōnulla habet quibus triticum non crescit, massam tamen ex auenæ farina subigunt. Rei pecuariæ perinde, vt Angli maximè dediti, vnde lanificijs ditantur plurimum. Asperior minusque quàm Anglia culta, mōtes etiam hinc inde habet, verū pabulum ferentes præstantissimum. Fertur in regiuncula quadam Scotiæ, quæ Cloid fluuiio alluitur, Argadia ei nomē est, lapidē nasci, qui paulò diutius stuppæ subiectus, incendium faciat. Regia eius est Edenburgum, Alata castra vocant: prope hanc portus celebris est, Lethe dictus, archiepiscopales, & gymnasijs celebres ciuitates sunt S. andræ, Glasque, Aberdoræ, quæ mercatu etiam ob portus commoditatem, foelix est. Habet & alia emporia, vt sunt Dunç, Monros, & S. Ianis. Circa Aberdorū mōtes sunt asperissimi, & equitatu inaccessi, ac iuxta mōtes sylua, quæ æstimatur Chalcedonia antiquorū esse Scotos à pictura corporis appellatos volūt, *oxolos* enim Græcè tenebras sonat, vel *oxoria*, id est, furia, tenebræ. Vetus enim mos illis erat, pectus, brachia, & manus encausto figurare euntibus ad bellū, hodie non seruatur: vtēbātur autē Glasto, herba plantagini simili, quæ (vt ait Cæsar) cæruleum efficit colorem, vt horridiores hosti se ingererēt in prælio, vnde Martialis cæruleos Britannos dixit. *Claudia cæruleis cum sit Rufina Britannis, Edita.* Mores vtrorumque populorum parum differunt: idem ferè habitus, lingua eadem, subita ingenia, & in vltionem prona, ferociaque: in bello insignes, mitiores tamē aliquantò Angli: quamuis enim ferum & inhospitale vulgus ignobile, ciuiliior tamen nobilitas, hospites amicè salutant, magisque obuij ad humanitatis officia sunt. In bello nec agri, nec vrbes violantur, sed dimicatur ad interneccionem alterius partis vsque. Sunt Angli venusta facie, statura procera, foemineo candore & forma insigni. Rigidiores aliquanto Scoti, inuidi natura, & reliquorum, maximè aduenarū contemptores,

ANGLIAE SCOTIAE ET HIBERNIE
NOVA DESCRIPTIO.

BRITANNIA Insularum quae in Europa continentur maxima, a meridie in septentrionem protenditur, forma triquetra. Pyromontorio enim quod dicitur insula ad meridiem prospicit, ad Cathansium ultimam Scotiae partem, quae ab Orcaibus insulis, freto non admodum magno dirimitur, millaria continentur. 600. Ad occidentem autem vltima Cantiae pars, quae a Gallis non plus 30. mill. distat. in dextram Cornubiae promontorium, quod Americum respicit, mill. habentur 320. A quo rursus quam computat Caesar. 280. Dividitur haec insula in duo regna, pars enim australis, quae & ferebatur esse, & vrbibus frequentior, & moribus cultior ANGLIA dicitur, quae autem septentrionalior montibus aspera, & ab interstitium frigus inferitur, SCOTIA nuncupatur. Dirimitur Anglia a Scotia, ad orientem Tamesis, ad occidentem Solvo fluminibus, mediterranea, mores Cheltona determinat. Obiungit Scotia ad occidentem in Hibernico mari, Insulae 43. Eboracae, sive Helvidiae dicitur, quae nunc Thyle, poli habens elevati gradibus 63. in qua cum Sol Cantiae occupat, tenebrae aut nulla, aut perbreves. Idem quibus videntur insulae, quae sunt Cornubiae, quae Wallia, quae Wallia, Angliam quoque Angli, & bona pars Scotiae Hibernicae, quae Helvidiae insulae, & Septentrionalis Scotiae pars, Gordica, quae Oxoniae sive Cantiae TABRIGIAM, comitatus, quae & comitatus vocatur 39. In Scotia autem Episcopatus sunt 15. quorum unus, S. Andree Archiepiscopus primatus, duo Archiepiscopi Glasgouensis & Dunelmensis, in tres veluti Regiones, tria magna flumina, Tamesis, Sabrina, & Ulfens, Scotiae tria, Clud, Fortbeca, & Flava, Regia Angliae est LONDINVM; Scotiae EDI: propugnat, isti retinere, imperium student.